

תִּקּוּן חֲמִשִּׁים וְחַמְשָׁה

⊗ ליל ו' בניסן

תיקון חמא ארה"ר וחמא קין

וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה - זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל חֲמָא קִין. וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל - זֶה הַתִּקּוּן שֶׁל חֲמָא אָדָם [הַרְאוּשׁוֹן]. בֹּא וּרְאֵה, בְּשַׁעַת שְׁחֲטָא אָדָם, גָּרַם לְסַטְרָא אַחְרָא שְׁתַּתְּפִשׁט [זֶה עֵינֵן הַמְּנוֹת, כְּדִלְקַמְזוֹן]. כִּיּוֹן שְׁחֲטָא קִין, גָּרַם לָהּ לְשְׁלוֹט עַל צַד הַקְּדוּשָׁה [וְגַרַם לְכַמּוּה צַדִּיקִים שְׁיִמּוּתוֹ עַל יְדֵי הָאֱמוּנוֹת]. וְלַעֲתִיד לְבוֹא, הַכֹּל יִתְקַן, וְזֶה [סוּד]: וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה, לְהַחְזִיר צַד הַקְּדוּשָׁה לְתַקְפוֹ, שְׁלֵא לְהַשְׁתַּעֲבֵד תַּחַת צַד הַטְּמָאָה. וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל - לְהַחְזִיר הַדְּבָרִים לְמַתְּכַנְתֶּם בְּתִקּוּן שְׁלָם.

וְהָא מְטַטְרוּ"ן שְׁרָא רַבָּא אֲתֵי פְתַח וְאָמַר, ר' ר' (ישעיה מג כא) עִם זֶו יִצְרַתִּי לִי אֲלִין יִשְׂרָאֵל. וְרָזָא דָּא גּוֹי אֶחָד בְּאָרְצֵי (שמואל ב ז כג) וְדָא זֶו. ז' דָּא שְׂכִינְתָּא, ו' דָּא צַדִּיק. מַגּוֹ יַחֲוּדָא דְלַהּוֹן נִפְקִין יִשְׂרָאֵל. בְּגִין כְּךָ תְּהִלְתִּי יִסְפְּרוּ, לְאַתְקַנָּא לָהּ לְשְׂכִינְתָּא. דָּהָא בְּגִין כְּךָ תִּקּוּנָא דָּא לְהוּ אֲתַמְסַר וְלֹא לְאַחְרָא.

וְהִנֵּה מְטַטְרוּ"ן הַשָּׂר הַגָּדוֹל בָּא, פְּתַח וְאָמַר, רְבִי רְבִי, עִם ז'וֹ יִצְרַתִּי לִי (ישעיה מגכא), אֵלוּ יִשְׂרָאֵל. וְזֶה סוּד: גּוֹי אֶחָד בְּאָרְצֵי (שמואל ב' זכג), [אֶחָד] זֶה [כְּמַנְיָן] ז'וֹ, ז' - זֶה הַשְּׂכִינָה [הַסְּפִירָה הַשְּׂבִיעִית], ו' - זֶה צַדִּיק [הַסְּפִירָה הַשְּׁשִׁית], וּמַתּוּף יַחֲוּד שְׁלֵהֶם יוֹצֵאִים יִשְׂרָאֵל: לְכַיּוֹד: תְּהִלְתִּי יִסְפְּרוּ (ישעיה שם, שם), לְתַקַּן אֶת הַשְּׂכִינָה. שְׁהַרִי בְּגָלָל זֶה, הַתִּקּוּן נִמְסַר לָהֶם וְלֹא לְאַחֵרִים.

וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה דָּא תִּקּוּנָא דְחוּבָא דְקִין. וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל תִּקּוּנָא דְחוּבָא דְאָדָם. תָּא חֲזִי בְּשַׁעַתָּא דְחָב אָדָם גָּרִים לְסַטְרָא אַחְרָא לְאַתְּפִשְׁטָא. כִּיּוֹן דְחָב קִין גָּרִים לָהּ לְשְׁלִטָּאָה עַל סֵטֶר קַדִּישָׁא. לְזַמְנָא דְאֲתֵי כְּלָא יִתְתַּקַּן. וְדָא וּלְכָל הַיָּד הַחֲזָקָה, לְאַהֲדָרָא סֵטֶר קַדִּישָׁא עַל תְּקִפָּה דְלָאוּ לְאַשְׁתַּעֲבָדָא תַּחַת סֵטֶר מְסַאָבָא. וּלְכָל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל, לְאַהֲדָרָא מְלִין לְאַתְרֵיהּוּ בְּתִקּוּנָא שְׁלָם.

וְהָא מְטַטְרוּ"ן שְׁרָא רַבָּא אֲתֵי פְתַח וְאָמַר, ר' ר' (ישעיה מג כא) עִם זֶו יִצְרַתִּי לִי אֲלִין יִשְׂרָאֵל. וְרָזָא דָּא גּוֹי אֶחָד בְּאָרְצֵי (שמואל ב ז כג) וְדָא זֶו. ז' דָּא שְׂכִינְתָּא, ו' דָּא צַדִּיק. מַגּוֹ יַחֲוּדָא דְלַהּוֹן נִפְקִין יִשְׂרָאֵל. בְּגִין כְּךָ תְּהִלְתִּי יִסְפְּרוּ, לְאַתְקַנָּא לָהּ לְשְׂכִינְתָּא. דָּהָא בְּגִין כְּךָ תִּקּוּנָא דָּא לְהוּ אֲתַמְסַר וְלֹא לְאַחְרָא.

1. עי' עץ חיים שער טל, פ"ז, ח"ב ע"ב ע"ג; עי' להלן בתחילת תיקון ע, ד"ה: "ובזמנא" יוצא מכאן שכל ענינים של ישראל הוא רק תיקון השכינה.

בזמן שהערב רב עשו את העגל הרי נאמר: שהפרידו בין שש [יסוד - צדיק] לשבע [מלכות - שכינה]. וכל [מה שעשו] הוא בשביל לתת פח לאמם הרשעה, זו לילית שפחה רעה: [מסמרא אחרא].⁴ וזה סוד [הפסוק]: אמלאה החרבה (חזקאל כו,ב).⁵ ועגל [בגמטריה] זה ק"ב [עם הכולל], באפן זה: מ"ו ל"ז י"ט. מסכ"ה - אלו ק"כ צרופי אלהים וה' אותיות שלו [שהם בגמטריה מסכ"ה]. [ונאמר: עגל מסכ"ה (שמות לב,ח)] בגלל שאחוזו [הערב רב] בכל, בתו"ה ובאלהי"ם.⁷

וערב רב בזמנא דעבדו עגל, הא אתמר דאפרידו בין שש לשבע (ת"ז ת' י"ג כח:). פלא בגין למיהב תקפא לאמהון חיבתא דא לילית שפחה בישא. ורזא דא אמלאה החרבה (יחזקאל כו ב). ועגל דא ק"ב פגונא דא מ"ו ל"ז י"ט. מסכה אלין ק"כ צרופין דאלהים וה' אתון דילה. בגין דבכלא אתאחידו בהוי"ה ובאלקים.

אבל בא וראה סוד עליון, ודאי: לחת אבן (שמות לא,יח) - מצד השכינה,⁸ וזה אלהים. אבל אבן - זה [פנגד שם]

אבל תא חזי רזא עלאה ודאי לוחות אבן מסמרא דשכינתא ודא אלהים. אבל אבן דא ב"ן דאזדמן לקבל תלת

2. ת"ז תי' יג, כח, ע"ב.
3. עי' זהר אחרי מות ח"ג, סו, ע"א.
4. ועי' זהר כי תשא ח"ב, קצא ע"ב.
5. להחריב הקדושה כדי להתמלאות, עי' גם מגילה ו, ע"א; פסחים מב, ע"ב; ילקוט שמעוני בראשית כה, סי' קי, ועוד. עי' דעת תבונות סי' קלב: "ועל כן מתחלת הסתדר הסדרים, הבדיל האדון ב"ה סדרי הטוב לצד אחד להסתדר וליתקן, וסדרי הרע להתגלגל בהשפלתם ממדרגה למדרגה. כי לפי מה שהיה סדר מסדרי הטוב נתקן, כך סדר הרע נשפל לעומת זה, עד שבהשתלם סדרי הטוב ליתקן נמצא הרע נשפל לגמרי, והעולם מתוקן כראוי. וזה פתח גדול להבין ענין: אמלאה החרבה, המוזכר אצל רבותינו (מגילה ו, ע"א); אדיר במרום עמ' קעג: "ובמיעוט זה [של הירח] ניתן כח לס"א להתפשט יותר ממציאותה הראשון. וסוד הענין: אמלאה החרבה..."; אוצרות רמח"ל עמ' נח, כג ועוד; תקט"ו תפלות ת"ז; ת' קלא (סוף); ת' קמו (סוף), ועוד.
6. ואלו מילויים של שמות ע"ב ס"ג מ"ה, שמנינם ק"ב.
7. הפרידו בין הויה (שש - הצדיק - ז"א) לבין אלקים (שכינה - מלכות). תמורת הו"ה עשו עגל (שבגימטריה מ"ו ל"ז י"ט - מילוי שם הויה ע"ב - ס"ג - מ"ה) ותמורת אלקים עשו מסכ"ה (שבגימטריה ק"כ צרופי אלקים וה' אותיותיו).
8. עי' זהר ויחי ח"א, רלא, ע"ב;
9. שכינה נקראת אלקים, עי' זהר נח ח"א, סח, ע"ב; עי' לעיל הקדמה; תי' ג; לקמן תי' סט (באדרא). כלומר, זה הקלוקל שעשו ע"י מסכה בשכינה, שנקראת לוחות אבן.

כ"ן, ¹⁰ שְׁמֹזְמֵן כְּנָגֵד שְׁלֹשׁ [הַשְּׁמוֹת] שִׁשּׁוּרִים עָלָיו, וְהֵם ע"ב ס"ג מ"ה, וְהֵם הָאוֹתוֹת שֶׁחֻקוֹת בְּלוֹחוֹת.

דְּשִׁרְיָן עֲלֵהּ, וְאֲנוּן עַס"מ. וְאֵלִין אֲתוֹן דְּחֻקִּין בְּלוֹחֵיָא.

כִּיּוֹן שְׁהַעֲרֵב רַב חֲטָאוֹ, הַעֲבִירוֹ אֶת [שֵׁם] ב"ן מִמְּקוֹמוֹ. וּבְמַה? הֲרִי הֵם אֲחֻזוֹ [בְּשֵׁם] אֱלֹהִים, וְדָאִי, [שְׁאֲמָרוּ: עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים] (שְׁמוֹת לֵב, א), ¹¹ וּמִשֵּׁם הַתְּחִיָּקוֹ לְהַעֲבִיר זֶה הַב"ן מִמְּקוֹמוֹ. וּמֵאלוֹ [שְׁמוֹת] ע"ב ס"ג מ"ה, יָצָא לְחוּץ אוֹתוֹ ק"ב, ¹² שֶׁהוּא [סוּד] קַב חֲרוּבִין, ¹³ וְזֶה עֵגֶל [עִם הַכּוֹלֵל]. אִזְּ הָאוֹתוֹת [שֶׁל הַמְּלוּיִם] פָּרְחוּ מֵאלוֹ הַלּוֹחוֹת, וְהַלּוֹחוֹת גִּשְׁבְּרוּ. ¹⁴ אִזְּ חִזּוֹר הַחֲטָא שֶׁל אָדָם הִרְאִישׁוֹן לְמִקְוֹמוֹ, וְכַד גָּרְמוּ [הַעֲרֵב רַב] לְסַמְרָא אַחֲרָא לְהַתְּפַשֵּׁט בְּעוֹלָם. ¹⁵ וְאִזְּ מוֹת שְׁהַעֲבַר, שָׁב. ¹⁶ זֶה מַה שֶּׁפְּתוּב: אֲכֹן כְּאָדָם [הִרְאִישׁוֹן] תְּמוֹתוֹן (תְּהֵלִים פּבז). וְאַחֲרַי קָד, [בַּחֲטָא] תְּמַרְגְּלִים חֲזוּרוֹ לְחוּץ אֶת הַסַּמְרָא אַחֲרָא יוֹתֵר, וְאִזְּ הַחֲטָא שֶׁל קִין

כִּיּוֹן דְּחָאבוּ עָרְב רַב אַעֲבָרוּ הַאי ב"ן מֵאַתְרָה. בְּמֵאִי. אֶלָּא אֲנוּן בְּאֵלִים אַתְּחִיָּקוֹ וְדָאִי, וּמִתְמָן אַתְּחִיָּקוֹ לְאַעֲבָרָא הַאי ב"ן מֵאַתְרָה. וּמֵאַנּוּן עַס"מ נָפֵק לְבַר הַהוּא ק"ב דְּאִיְהוּ קַב חֲרוּבִין (תַּעֲנִית י). וְדָא עֵגֶל. פְּדִין אֲתוֹן פָּרְחוּ מֵאַנּוּן לּוֹחוֹת, וְלוֹחוֹת אַתְּפָרוּ. פְּדִין אַתְּהִדֵּר חוּבָא דְּאָדָם לְאַתְרָה, וְגָרְמוּ לְסַמְרָא אַחֲרָא לְאַתְּפַשֵּׁט בְּעוֹלָמָא. פְּדִין מוֹתָא דְּאַתְּעַבְרַת, תַּבַּת, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב אֲכֹן כְּאָדָם תְּמוֹתוֹן (תְּהֵלִים פּב ז). לְכַתֵּר בְּמַרְגְּלִים תְּבוּ לְאַתְּקַפָּא סַמְרָא אַחֲרָא יִתִּיר, וְכַדִּין חוּבָא דְּקִין אַתְּהִדֵּר לְאַתְרָה, וְאַתֵּר

10. אבן, בגימטריה ב"ן עם הכולל, עיי' לעיל תי' מ"ד.

11. עיי' לעיל תי' כח, בדברי אליהו הנביא.

12. המילוי של ע"ב הוא מ"ו, המילוי של ס"ג הוא ל"ז, המילוי של מ"ב הוא י"ט. סכום המילויים מ"ו ל"ז י"ט הוא ק"ב. וזה סוד קב חרובין; קב עם הכולל הוא בגימטריה ע"ל.

13. עיי' ברכות יז, ע"ב תענית י, ע"א; ועץ חיים שער יט, פ"ג, ח"א, צא, ע"ב, עיי' לעיל תי' טז (ד"ה: והר הבית); תקט"ו ת' ראש; אדיר במרום עמ' כ: "ועל כן הוצרכו לעמוד בתחילה [רשב"י ובנו] י"ב שנים ואח"כ י"ב חדשים. וכל זה הוא בסוד ק"ב חרובין, והוא כי ג' שמות: אה"ה הו"ה, אדנ"י, שהם עולים יב"ק, וסוד י' חוד ב'ר"ה ונשאר הק' דושה והב' ר"ה לבד וזה נקרא חרוב בסוד ק"ב חרובין. כי בהגלות היחוד אין הסי'א שולט כלל"; אוצרות רמח"ל עמ' רכט.

14. עיי' זהר ויקהל ח"ב, קצ"ה, סע"א.

15. עיי' זהר בראשית ח"א נג, ע"א, ובהגהות שם אות ד.

16. שעל ידי התורה בני ישראל הגיעו למדרגה של לפני החטא דהיינו חרות על הלוחות - חרות ממלאך המות. ואז במעמד הר סיני התבטל המות, ועיי' העגל חזר המות. עיי' זהר כי תשא ח"ב, קצד, סע"א.

חזר למקומו, ונתן מקום לסמרא אחרא לשלוט על הקדש. בזמן שהוא [של המרגלים] נגזרה הגזרה שיחרב בית המקדש, וזה נתפאר.¹⁷ והם [בני ישראל] מתו במדבר, כדי שישם יטהרו מהטמאה שהתחזקה בהם.¹⁸ וזה סוד: במדבר הנה יהמו (במדבר יד, לה) [יתמו, מלשון] תמים [שלמים, בלי מום] ודאי. אבל בכל זאת: ושם ימותו (שם שם, שם), שהרי שם צריך להם המנות, כדי להטהר.¹⁹ ולעתיד לבוא, כל אלו החטאים יתקנו באחד. ולכל היד החזקה, ולכל המורא הגדול ודאי. ועוד ולכל היד החזקה - זה סוד המלחמה.²⁰ וזה:

אתיהיב לסטרא אחרא לשלטאה על קודשא. בההוא זמנא אתגזרת גזרה לאתחרבא בי מקדשא והא אתמר (תענית כט.). ואנון במדברא מיתו, בגין דתמן יתדפון ממסאבותא דאתתקף עליהו. ורזא דא (במדבר יד לה) במדבר הנה יתמו, תמים ודאי. אבל בגין כף ושם ימותו, דהא מותא תמן אצטריכת להו בגין לאתדפאה. ולזמנא דאתי כל אלין חובין יתתקנון פחדא. ולכל היד החזקה ולכל המורא הגדול ודאי. ועוד ולכל היד החזקה דא רזא דקרבא. ודא

17. אותו הלילה שבכו היה תשעה באב, עי' תענית כט, ע"א; זהר שלח לך ח"ג, קנז, ע"א; עי' גם לעיל תי' מו ד"ה: ומרגלים הוציאו דבה על ארעא קדישא.
18. עי' גם בזהר שלח לך ח"ג, קסב, ע"ב.
19. עי' זהר במדבר ח"ג, קכא, ע"א.
20. בדפוס הראשון כתוב: דא רזא דקרא - זה סוד הפסוק. אולם בכ"ק של הרמח"ל כתוב: דקרבא, ותוקן בדפוס האחרון.